

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Karly Cháberové a soudců Jana Kratochvíla a Štěpána Výborného ve věci žalobkyně **Callundra Consultants Limited**, se sídlem Spyrou Kyprianou 32, 2nd floor 1075, Nicosia, zastoupené Mgr. Stanislavem Zborníkem, advokátem, se sídlem Křemenská 906, Pardubice, proti žalovanému **Odvolacímu finančnímu ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 2. 2014, č. j. 4537/14/5000-14503-710158,

t a k t o:

- I. Rozhodnutí Odvolacího finančního ředitelství ze dne 21. 2. 2014, č. j. 4537/14/5000-14503-710158, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen na náhradě nákladů řízení zaplatit žalobkyni částku 11 228 Kč do jednoho měsíce od právní moci rozsudku k rukám jejího zástupce, Mgr. Stanislava Zborníka.

Odůvodnění:

I. Rekapitulace předchozího řízení a obsah spisu

Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto její odvolání a potvrzeno rozhodnutí Finančního úřadu pro Hlavní město Prahu (dál také jen FÚ“), kterým byl zamítnut její návrh na vyloučení věci z výkonu daňové exekuce.

Žalobkyně uzavřela dne 23. 5. 2013 obchodní smlouvu se společností DS Great Lion s.r.o., se sídlem v Praze 10. Předmětem smlouvy byla pokračující nabídka prodeje naftového oleje, barevného palivového oleje a benzínu 95.

Dne 27. 5. 2013 FÚ vydal exekuční příkaz na prodej movitých věcí k vymození nedoplatku ve výši 5 607 053 Kč dlužníka DS Great Lion s.r.o. V rámci daňové exekuce byl dne 28. 5. 2013 do exekuce zahrnut náklad několika kamionů, které převážely pohonné hmoty z Magdeburgu do Česka. Odesílatelem nákladu pohonných hmot byla žalobkyně a příjemcem DS Great Lion s.r.o.

Ten samý den žalobkyně podala návrh na vyloučení tohoto majetku (celkem 902 000 l motorové nafty a 131 000 benzínu) z daňové exekuce. V návrhu tvrdila, že tyto pohonné hmoty jsou v jejím vlastnictví. Poukazovala na čl. 7 smlouvy mezi ní a DS Great Lion s.r.o., podle kterého vlastnictví pohonných hmot přechází od prodávajícího ke kupujícímu až v okamžiku řádného ukončení EMCS procesu (elektronický systém pro přepravu a sledování výrobků podléhajících spotřební dani).

Rozhodnutím ze dne 25. 6. 2013 FÚ návrh zamítl. Jako adresát byla na rozhodnutí uvedena žalobkyně. Podle FÚ byly zabavené pohonné hmoty ve vlastnictví DS Great Lion s.r.o. po celou dobu od zahájení přepravy v Magdeburgu. FÚ se zabýval zejména otázkou, zda DS Great Lion s.r.o. za dodávku pohonných hmot již plně zaplatila. Přitom shledal, že ano. Důvod k jiné úpravě přechodu vlastnictví ve smlouvě mezi žalobkyní a kupujícím spočívající v předejití sankcí ze strany německých celních a daňových úřadů považoval správní orgán za irelevantní. Rozhodnutím ze dne 9. 7. 2013 FÚ opravil podle § 104 daňového řádu hlavičku svého rozhodnutí v tom směru, že adresátem rozhodnutí učinil i dlužníka, DS Great Lion s.r.o.

Toto rozhodnutí žalobkyně napadla odvoláním, ve kterém mimo jiné trvala na tom, že zabavené pohonné hmoty jsou v jejím vlastnictví. Uvedla, že důvodem k výhradě vlastnictví do ukončení procesu EMCS je, že jako odesílatel a vlastník zboží ručí celním orgánům za řádné ukončení přeprav v režimu EMCS, tedy odvedení spotřební daně. Řeší tím tedy otázku řádné platby spotřební daně, která představuje podstatnou část ceny tohoto zboží.

Žalovaný napadeným rozhodnutím rozhodnutí orgánu první instance potvrdil. Uvedl, že otázku vlastnictví zabavených pohonných hmot je nutno řešit podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „občanský zákoník“). Podle § 3030 občanského zákoníku se i na práva a povinnosti, která se posuzují podle dosavadních právních předpisů, použijí ustanovení části první hlavy I, včetně § 8 občanského zákoníku, podle kterého zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany. Podle žalovaného čl. 7 smlouvy mezi žalobkyní a DS Great Lion s.r.o. je právě takovým zneužitím práva, neboť jeho jediným účelem je znemožnit zabavení a následný prodej zboží v rámci daňové exekuce. Žalovaný se také nedomníval, že byly splněny podmínky § 2134 občanského zákoníku, podle kterého výhrada vlastnického práva působí vůči věřitelům kupujícího jen tehdy, bylo-li ujednání pořízeno ve formě veřejné listiny. Podle něj pouze takto sjednaná výhrada vlastnického práva by nebyla v rozporu s § 8 občanského zákoníku. Daná smlouva však není veřejnou listinou. Podle žalovaného obchodní smlouva mezi žalobkyní a DS Great Lion s.r.o. trpí také zcela zásadním nedostatkem, neboť neobsahuje určení rozhodného právního řádu. Žalovaný uzavřel, že daňový dlužník, DS Great Lion s.r.o., nabyl vlastnické právo k zabaveným pohonným hmotám v okamžiku jejich nakládky v Magdeburgu.

Z předloženého správního spisu soud zjistil následující pro své rozhodnutí podstatné skutečnosti.

Ze smlouvy, kterou uzavřely dne žalobkyně a DS Great Lion s.r.o. vyplývá, že dodávka pohonných hmot bude prováděna přes systém EMCS. Podle čl. 6 smlouvy v době dopravy a dodávky je zboží ve vlastnictví prodávajícího. Podle čl. 7 smlouvy vlastnictví zboží je převedeno na kupujícího až v okamžiku řádného ukončení EMCS procesu. Řádně ukončeným procesem se myslí moment, kdy kupující obdrží originál potvrzení o ukončení celního procesu.

Z protokolů FÚ o soupisu věcí ze dne 28. 5. 2013 soud zjistil, že bylo soupisem zajištěno pro účely daňové exekuce několik dodávek pohonných hmot. Podle CMR nákladních listů k těmto dodávkám byla ve všech případech odesílatelem žalobkyně a příjemcem DS Great Lion s.r.o. Na žádném nákladním listu nebyla vyznačena výhrada podle čl. 12 odst. 3 Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě CMR, že by dispoziční právo se zásilkou náleželo příjemci.

II. Argumentace účastníků

Argumentaci žalobkyně v podané žalobě lze rozdělit do dvou žalobních bodů.

Za prvé namítá, že napadené rozhodnutí je nezákonné, neboť žalovaný špatně rozhodl o vlastnictví pohonných hmot v době jejich zajištění. Podle žalobkyně byla v souladu se smlouvou mezi ní a DS Great Lion s.r.o. vlastníkem pohonných hmot ona, neboť zboží bylo zabaveno předtím, než byl ukončen proces EMCS k tomuto zboží. Poukazuje na to, že takové ujednání bylo také zcela v souladu s tehdy účinným zákonem č. 513/1991, Sb., obchodní zákoník. Podle § 443 odst. 1 obchodního zákoníku kupující nabývá vlastnického právo ke zboží, jakmile mu je dodané zboží předáno.

Za druhé žalobkyně namítá, že rozhodnutí FÚ trpí závažným procesním nedostatkem, neboť v rozhodnutí nebyl uveden daňový subjekt – adresát rozhodnutí. Podle žalobkyně tato závažná vada nemohla být zhojena jako oprava zjevné nesprávnosti a mělo být vydáno rozhodnutí nové.

Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě odkázal na obsah napadeného rozhodnutí a setrval na názorech v něm vyslovených. Žalovaný považuje nadále výhradu vlastnictví za účelovou a za zneužití tohoto institutu. K absenci označení dlužníka v rozhodnutí FÚ žalovaný uvádí, že tato skutečnost nezpůsobuje nezákonnost rozhodnutí. Příjemce rozhodnutí – žalobkyně, byla v rozhodnutí řádně uvedena. Toto rozhodnutí nebylo nicotné.

III. Hodnocení soudu

Městský soud v souladu s § 51 soudního řádu správního ve věci rozhodl bez jednání. Účastníci byli poučeni o možnosti takového postupu a vyzváni, aby ve lhůtě dvou týdnů případně vyjádřili svůj nesouhlas s projednáním věci bez jednání, což však neučinili. Žalobkyně naopak výslovně uvedla, že souhlasí, aby ve věci bylo rozhodnuto bez jednání. Městský soud zároveň neprováděl dokazování a ve věci rozhodl pouze na základě správním orgánem předloženého správního spisu.

Městský soud napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 soudního řádu správního) a dospěl k následujícím závěrům.

Podle § 443 obchodního zákoníku kupující nabýval vlastnického práva ke zboží, jakmile mu bylo dodané zboží předáno. Před předáním nabýval kupující vlastnického práva k přepravovanému zboží, když získal oprávnění zásilkou nakládat.

Podle § 444 obchodního zákoníku strany si mohly písemně dojednat, že kupující nabude vlastnické právo před dobou uvedenou v § 443, jestliže předmětem koupě je zboží jednotlivě určené nebo zboží určené podle druhu a v době přechodu vlastnického práva bude dostatečně označeno k odlišení od jiného zboží, a to způsobem sjednaným mezi stranami, jinak bez zbytečného odkladu sděleným kupujícímu.

Podle § 445 obchodního zákoníku si strany mohly smluvit, že kupující nabude vlastnického práva ke zboží později, než je stanoveno v § 443. Nevyplývá-li z obsahu této výhrady

vlastnického práva nic jiného, má se za to, že kupující má nabýt vlastnického práva teprve úplným zaplacením kupní ceny.

Podle čl. 12 odst. 1 Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě CMR (11/1975 Sb.) je oprávněn disponovat se zásilkou odesílatel. Podle odst. 2 toto právo však zaniká, jakmile je druhý výtisk nákladního listu odevzdán příjemci. Podle odst. 3 dispoziční právo náleží však příjemci ihned od okamžiku vystavení nákladního listu v tom případě, je-li v něm učiněn odesílatelem v tomto smyslu příslušný záznam.

V nyní posuzované věci si žalobkyně jako prodávající s kupujícím (DS Great Lion s.r.o.) smlouvou ze dne 23. 5. 2013 sjednala, že prodávané pohonné hmoty budou ve vlastnictví prodávajícího, a to až do řádného ukončení procesu EMCS, tedy obdržení potvrzení o ukončení celního procesu k dané dodávce. V souladu s dispozičním charakterem přechodu vlastnického práva v obchodním zákoníku, který byl účinný v době uzavření kupní smlouvy mezi žalobkyní a DS Great Lion s.r.o. na pohonné hmoty, které jsou předmětem nyní projednávaného sporu, je taková dohoda podle věty první § 445 obchodního zákoníku možná. Věta druhá tohoto ustanovení, na kterou poukazuje žalovaný, se, jak přímo vyplývá z textu ustanovení, uplatní pouze, pokud je smluvna výhrada pozdějšího přechodu vlastnického práva, aniž by bylo smluvno, kdy konkrétně k tomu má dojít (viz „Nevyplývá-li z obsahu této výhrady vlastnického práva nic jiného...“). Ze smlouvy mezi žalobkyní a DS Great Lion s.r.o. však něco jiného vyplývá, konkrétně výhrada až do ukončení procesu EMCS.

Soud souhlasí se žalovaným, že na ujednání mezi žalobkyní a kupujícím je třeba v souladu s § 3030 občanského zákoníku aplikovat také úvodní ustanovení občanského zákoníku účinného od 1. 1. 2014. Podle žalovaného ke zneužití právo došlo, neboť žalobkyně tímto ujednáním o přechodu vlastnictví sledovala pouze účel znemožnit zabavení a následný prodej zboží v rámci daňové exekuce. Soud však tento názor žalovaného, že by toto ustanovení smlouvy bylo podle § 8 občanského zákoníku zjevným zneužitím práva nepožívajícím právní ochrany, nesdílí.

Zneužitím práva je výkon subjektivního práva jen zdánlivě, když je výkon využit pouze za účelem dosažení nedovoleného výsledku. Soud souhlasí s tím, že znemožnění výkonu daňové exekuce výkonem nějakého práva by mohlo být jeho zneužitím, pokud by tento účel byl výlučně sledován. Soud však o tom v nyní posuzované věci přesvědčen není.

Za prvé je třeba poznamenat, že aplikace tohoto ustanovení vyžaduje, aby zneužití práva bylo „zjevné“. Toto ustanovení lze tedy aplikovat pouze výjimečně, pokud o zneužití práva není žádných rozumných pochyb. Žalobkyně využila svého práva sjednat pozdější přechod vlastnického práva podle § 445 obchodního zákoníku. Jako důvod pro tento postup namítla, že tímto se chrání před tím, že by nebyla řádně uhrazena spotřební daň. Jistila se tedy, že při prodeji zboží budou vyřízeny všechny nezbytné daňové formalities, než vlastnické právo ke zboží přejde na kupujícího.

Soud tuto motivaci, že k přechodu vlastnického práva bude docházet až po ukončení celního procesu, nepovažuje za natolik nepřesvědčivou, aby umožnila dojít k závěru, že v případě žalobkyně nepřicházela v úvahu a že takovým ujednáním žalobkyně sledovala výlučně účel znemožnit daňovou exekuci. Nelze tedy dospět k závěru, že jde o zneužití práva, které je zjevné.

Jak poznamenává žalovaný, může se stát, že při úplném nedokončení procesu EMCS budou pohonné hmoty již předány dalším subjektům a jejich navrácení nebude možné. To však soud nepovažuje za podstatné, neboť vlastník pohonných hmot (prodávající) se nemusí dožadovat vydání svého majetku, ale má i řadu jiných možností, jako například požadovat náhradu

škody, v rámci které může žádat jak náhradu v penězích, tak i naturální restituci, tedy navrácení stejného množství pohonných hmot.

Soud dodává, že i kdyby ujednání ve smlouvě bylo neúčinné jako zneužití práva, tak se uplatní § 443 odst. 1 obchodního zákoníku a tedy k přechodu vlastnického práva mělo dojít až předáním zboží kupujícímu. K tomu však v žádném případě nedošlo nakládkou zboží v Magdeburgu, neboť, jak vyplývá z čl. 12 odst. 1 Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě CMR v době přepravy má dispoziční právo ke zboží odesílatel, tedy žalobkyně, nebylo-li na nákladním listu vyznačeno jinak. Jinak však na nákladních listech k zabaveným pohonným hmotám vyznačeno nebylo.

Je nutno dodat, že poukaz žalovaného na § 2134 občanského zákoníku je zcela nepřípadný, neboť občanský zákoník nabyl účinnosti až 1. 1. 2014, tedy poté, co byla uzavřena smlouva mezi žalobkyní a DS Great Lion s.r.o. a proběhl prodej pohonných hmot, které byly zajištěny a jsou předmětem tohoto řízení. Přitom žádné přechodné ustanovení občanského zákoníku aplikaci § 2134 občanského zákoníku na jednání před účinností občanského zákoníku neumožňuje. Jde tedy o nepřipustnou retroaktivní aplikaci.

Soud tedy musí uzavřít, že s ohledem na smlouvu mezi žalobkyní a DS Great Lion s.r.o., jako i relevantní ustanovení českého právního řádu, je názor žalovaného, že DS Great Lion s.r.o. nabyla vlastnické právo k zabaveným pohonným hmotám v okamžiku nakládky v Magdeburgu, chybný.

Žalovaný také namítal, že v předmětné smlouvě mezi žalobkyní a DS Great Lion s.r.o. není uvedeno rozhodné právo, což má být zcela zásadním nedostatkem. Z napadeného rozhodnutí není zcela jasné, co žalovaný z tohoto svého tvrzení dovozuje. Soud však k tomu poznamenává, že o žádnou vadu smlouvy nejde, natož podstatnou. Žádný právní předpis nestanoví stranám smlouvy s mezinárodním prvkem povinnost určit si rozhodné právo. Pokud tak neučiní, bude se právo určovat podle příslušných kolizních norem, v daném případě podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I).

Pro úplnost soud dodává, že žalovaný na daný smluvní vztah mezi žalobkyní a DS Great Lion s.r.o. aplikoval české právo a i žalobkyně v rámci celého řízení argumentovala výlučně českým právem. Soud tedy považoval mezi stranami za nesporné, že daná smlouva, byť neobsahuje ustanovení o rozhodném právu, se řídí českým právem. Z tohoto důvodu tuto otázku zvlášť neposuzoval, když jej ani žádný z účastníků nevznesl. K tomu je také třeba poznamenat, že volba práva nemusí být přímo součástí dané smlouvy o závazku, ale může být mezi stranami smlouvy učiněna i později (viz čl. 3 odst. 1 výše citovaného Nařízení č. 593/2008).

Soud však naopak nepřisvědčil druhému žalobnímu bodu žalobkyně.

Podle § 104 daňového řádu správce daně opraví zřejmé chyby v psaní, počtech a jiné zřejmé nesprávnosti ve vyhotovení rozhodnutí opravným rozhodnutím.

Podle § 105 nicotné je rozhodnutí, pokud a) správce daně nebyl k jeho vydání vůbec věcně příslušný, b) trpí vadami, jež je činí zjevně vnitřně rozporným nebo právně či fakticky neuskutečnitelným, nebo c) je vydáno na základě jiného nicotného rozhodnutí vydaného správcem daně.

Rozhodnutí finančního úřadu ze dne 25. 6. 2013 nelze považovat za nicotné. K tomuto rozhodnutí byl finanční úřad příslušný. Je z něj také jasné patrné, jak bylo rozhodnuto. Absence označení dlužníka v záhlaví jej nečiní ani vnitřně rozporným či neuskutečnitelným. Hlavním adresátem rozhodnutí byla žalobkyně, neboť finanční úřad rozhodoval o jejím

návrhu. Podle soudu bylo možno hlavičku rozhodnutí doplnit o dalšího účastníka řízení opravným usnesením podle § 104 daňového řádu. Podstatné také je, že dlužník byl v řízení považován za účastníka tohoto řízení a nebyla tedy krácena jeho procesní práva.

S ohledem na výše uvedené soud napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 soudního řádu správního pro nezákonnost zrušil a věc žalovanému vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 soudního řádu správního). Na žalovaném nyní bude, aby o odvolání žalobkyně znovu rozhodl, a to s přihlédnutím k právnímu názoru, který byl vyjádřen v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 soudního řádu správního).

O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 soudního řádu správního, podle kterého má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Ve věci měla plný úspěch žalobkyně. Žalobkyně byla v této věci zastoupena advokátem a má tedy právo na náhradu nákladů řízení za toto zastoupení podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Její náklady řízení tvoří jednak zaplacený soudní poplatek z podané žaloby ve výši 3 000 Kč a jednak odměna zástupci za dva úkony právní služby po 3 100 Kč (převzetí a příprava zastoupení a podání žaloby) a související náhrada hotových výdajů po 300 Kč podle citované vyhlášky č. 177/1996 Sb., plus DPH ve výši 21 %. Žalobkyni tak bude na náhradě nákladů zaplacená žalovaným celková částka 11 228 Kč k rukám jejího zástupce, Mgr. Stanislava Zborníka.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 21. listopadu 2017

JUDr. Karla Č h á b e r o v á, v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení: J. V.